

Ю. О. Паршина

*студ. 1 курсу магістратури
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Д. О. Гузь*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ

В діяльності більшості вітчизняних підприємств оборотні активи займають питому вагу у загальній вартості активів та відіграють роль важливого елемента щоденної господарської діяльності. Крім того, безперервність діяльності підприємства досягається лише завдяки наявності високоякісних запасів. Таким чином, ефективна фінансово-господарська діяльність підприємства можлива за умови правильної організації і ведення обліку запасів. Саме тому, дослідження шляхів вдосконалення обліку запасів є надзвичайно актуальним.

Проблемам організації та ведення обліку запасів присвячено наукові роботи таких вчених, як: К.Є. Нагірської, О.І. Коблянської, О.А. Бакурової, Л.В. Нападовської, О.Д. Вовчака, М.Ф. Огійчука та інших. Однак, питання вдосконалення документування оперативного та аналітичного обліку запасів та автоматизації їх обліку досі не розкрито в достатній мірі [2; 3; 4].

Серед недоліків в обліку запасів слід зазначити наступні: обмеженість контролю їх використання, невідповідність рівню контролю та оперативного регулювання в утворенні запасів, низький рівень оперативного інформаційного забезпечення управління запасами.

Необхідно визначити основні напрями заходів і надати конкретні рекомендації для того, щоб вдосконалити методику обліку запасів, а саме: методи їх оцінки при вибутті, методику проведення аналізу для визначення чи ефективно використовуються запаси на підприємстві, посилити інформаційну та контрольну функцію обліку.

В результаті проведеного дослідження визначено основні шляхи вдосконалення обліку запасів такі, як:

1. узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю запасів;
2. удосконалення методико-організаційних основ в фінансовому та управлінському обліку запасів;
3. проектування систем економічного аналізу та контролю ефективності використання запасів;
4. розроблення системи автоматизації обліково-аналітичних процедур управління запасами [3, с. 246].

Узагальнюючи теоретико-методологічні основи обліку запасів, необхідно пам'ятати про наступні моменти:

1. Обираючи метод обліку запасів треба брати до уваги те, що змінити облікову політику можна тоді, коли така зміна буде достатньо обґрунтована та лише тоді, коли така зміна буде найбільш повно і достовірно відображати специфіку діяльності підприємства (причини зміни згідно з

П(С)БО мають бути вказані у примітках до звітності). Для різних груп запасів підприємства можуть застосовувати різні методи оцінки.

2. Первісна вартість використовується для оцінки запасів в момент придбання. Методи оцінки запасів не впливають на їх початкову вартість і використовуються для розрахунку собівартості запасів, які списують.

3. Запаси відображаються у Балансі за найменшою з двох оцінок - первісної вартості або чистої вартості реалізації. Така вимога зумовлена тим, що необхідно застосовувати принцип обачності, відповідно до якого активи або дохід не повинні бути завищеними, а зобов'язання або втрати - заниженими.

4. Чиста вартість реалізації запасів відповідає ринковій вартості запасів та застарілих і ушкоджених ТМЦ за мінусом витрат, що зазнає підприємство у процесі підготовки їх до реалізації, а також безпосередньо при реалізації. Чиста реалізаційна вартість запасів зазвичай нижча за їх первісну вартість, але це необов'язково через пошкодження ТМЦ. Дана ситуація спричинена швидким моральним старінням активів через технологічні зміни. Якщо на дату складання Балансу знизилась ціна їх реалізації вони також повинні бути уцінені і відображені в обліку за чистою вартістю реалізації. У випадку, якщо зросли очікувані затрати на їх збут, проведення уцінки також є необхідним. Доцільно визначати чисту вартість реалізації за кожною одиницею (однорідною групою) запасів, тобто вирахувати з очікуваної ціни їх реалізації очікувані витрати на завершення виробництва і збут.

5. Переоцінку запасів раціонально здійснювати на дату складання Балансу. Здійснювати її поквартально недоцільно, адже така переоцінка потребує значних затрат часу, тому правильним є проведення такої переоцінки по закінченні календарного року (при складанні річної звітності). У цей термін підприємства проводять інвентаризацію. За відсутності запасів в наявності їх треба списати з Балансу і визнати неіснуючими та віднести на витрати поточного року. За запасами, які залишились, треба провести переоцінку [1].

Значно поліпшити організацію обліку запасів можна, удосконалюючи процес документування. Для цього доцільно: спростити оформлення операцій, пов'язаних з рухом запасів, ширше використовувати накопичувальні документи (лімітно - забірні картки, відомості тощо), картки складського обліку як витратних документів по відпущених матеріалах, використовувати уніфіковані форми документації на всіх ділянках обліку. Крім цього, потрібно створити графік документообігу з обліку запасів та пояснити виконавцям їх функції щодо створення та перевірки первинних документів, видати розпорядчу документацію особам, які відповідають за здійснення господарської операції та мають право підпису на первинних документах, контролювати правильність оформлення первинної документації з обліку запасів (в посадову інструкцію бухгалтера, що здійснює обробку документа, має бути включено даний обов'язок та встановлено відповідальність за недотримання) [4; с. 24].

Щодо системи контролю ефективності використання запасів,

раціонально упровадити форми попереднього та поточного контролю для дотримання норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, звернути увагу на підвищення вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів тощо [2; с. 413].

Запровадження засобів сучасної обчислювальної техніки і відповідного програмного забезпечення, застосування сучасних технологій та прийомів суттєво впливає на удосконалення обліку запасів. Найбільш раціональним способом збору та обробки даних про запаси є створення автоматизованих робочих місць бухгалтера. Автоматизація сприяє підвищенню аналітичної оперативності інформації.

Отже, значне підвищення результативності фінансово-економічної діяльності підприємств є можливим за умови реалізації вищеперерахованих заходів щодо вдосконалення обліку запасів. Наразі метою є налагодження більш дієвого та менш трудомісткого обліку, контролю наявності, руху й використання запасів, що сприяє їх економії.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 04.04.2021).
2. Шерстюк О.О. Оцінювання системи внутрішнього контролю. *Економічні науки. Сер. Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(4). С. 413–420.
3. Коблянська О.І. Бухгалтерський і податковий облік фінансових кредитів. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. Вип. 2. С. 246–251.
4. Вовчак О.Д., Власюк Н.І., Сорока Р.С. Фінансовий аналіз: навч. метод. посіб. Львів: Львів. комерц. акад., 2002. 96 с.